

seilie. În interior trebuie să se restaureze autoritatea legală, să se termine sistemul de apărare și organizația armatei, pe scurt trebuie să se căstige respectul străinătății pentru Italia, ca Italia să nu pășească ca cel slab în alianță cu cei mari. La fine autorul declară, că Italia poate privi linistită la politica Austriei în Orient. Irredenta, pentru că e numai instrumentul radicalilor, nu trebuie să împedice alianța cu Austria. În orice casă alianță Italiei cu Austro-Germania trebuie făcută cu fruntea senină, fără injosire, cu demnitate și nu de frica. O alianță nemedeană și ca veninul medical, ce usorează momentan, dar lasă în urmă germanele morței.

Armata și constituția.

Casul Göczi, care trece drept simptom de temere pentru disciplina din armată, a provocat o mulțime de comentare variate. Este un semn curios pentru un corp cum este armata, când se iivesc asemenea aparențe mai aleșe într-un timp atât de agitat de idei separatiste și într-o monarhie poliglotă, în care armata este una dintre columnele cele mai tari ale unității monarchice.

Eată cum judecă într-altele „D. Ztg.” casul din cestea:

Un eveniment penibil punе Ungaria întreagă într-o ferbere adunăcă. Un locotenent din armata ces. reg. se declară de către consiliul de onoare al diviziei sale destituit din gărză sa pentru căvântul, că la întrebarea incusitorică a capitanului, dacă într'un cas de resboiu contra constituției ungurești ar demanda să se traga aspră ungurilor, a respuns cu un „Nu!”. El a fost provocat la acest „nu” într-un mod neglijant și prin încuirări repetate. Prin cui se respuns a fost cu totul corect. Una asemenea este imposibil să se întîpte, pentru că împăratul a depus jurământul și pe constituția ungurească. „Un jurământ politic nu este obligatoric” replică întrumpruntă capitanul.

Dacă casul s-a petrecut aici, precum îl povestesc acum locotenentul Göczi, condamnatul, și dacă o altă expunere nu va pune lumenul într-o lumină mai favorabilă, unicul vinovat doar de acest eveniment regretabil cu toate consecuțiile sale este capitanul de geniu Wilhelm Lendl, pentru că atât întrebările că și afirmațiile acestuia despre nevaliditatea jurământelor politice cuprinde în sine o vătămare gravă, aproape inexplorabilă a capului statului. Se presupune despre împăratul, că acesta, bătându-și joc de jurământele jurate ar putut să cazeze constituția ungurească ca la pasul să și cu puterea armelor. „Un jurământ politic este neobligatoric” — acest căvânt, chiar înfrățitor, a eișit din gura unui bărbat, ai căruia conștiuții lui chieamă ar trebui să pună parola și credința de soldat mai pre de sus de orice alt lucru! Ni se revoltă simțurile dând credință evenimentului în forma și formulă aceasta; avem sărma speranță, că o cerețare de non a casului de către autoritățile militare va aduce o deslușire mai domitoare asupra întregului eveniment regretabil. Ori cum vom judeca asupra modului de procedere a oficerului dinisitor, toți cei din lumeni de naștere, că dețea capitanul de ună păreță, că dețea

Atât deștept momentul personal al evenimentului. Dar în Ungaria întreagă vor ridica acum invinsuri aprige contra armatei comune, contra consiliului de onoare al diviziei de trupe 31, contra corpului oficerilor. O mișcare aducătă necrepelabilă va străbate prin mulțimea poporului, care vedea deșteapta sabia, care să sdorească constituția ungurească. Înțelegem această întărire și o considerăm de un testimoniu onorabil al

iubirii de libertate la vecinii nostri dincolo de Laita, de un semn al firmei resoluționii de a opune la planuri atât asupra constituției o rezistență serioasă și nelinfrangibile.

Dar nu se poate refa, ca de altă parte oficerii din armata imperială au fost greu iritați prin tonul jurnaliștilor radicale și prin verdictele de achitare înaintea juratilor. Rusinea și injuria ce s'a oferit ochelarilor austriaci în liniile din urmă în Ungaria întreco măsura delă aceea de trebuie să suferă o armată într-o terostră străină. Easă de cătorile din Ungaria au lăsat corpul oficerilor victimă fără scut acestei agitații, ele n'au pedepsit atacurile mari, cele mai brutale, cele mai blâstămate asupra armatei și apărătorii acestora au potențial nebună invinsurare a șoviniștilor ungurești contra armatei princiștișore.

Ce spuneau particular: Dincolo de Laita se află la cărău o națiune adă cărei particularitate națională se bucură de o cultivare gingăsească. Alocuționile ce le-ai îndreptat principalele croniconi cu ocazia festivităților cu-norii și în deosebi cădră deputațienilor cu-norii și în deosebi cădră deputațienilor academiei ungurești au fost purtate de spirit maghiar. „Sciinția ungurească, măria patricii ungurești au fost lăudate cu evinție entuziasmată. Deçi poate și ceva mai surprinzător decât indiferențial, cu care numărăse elementele naționale maghiare nu se pot impăca cu un sir de instituții ale monarhiei întregi, înainte de toate însă cu armata comună? Nu provocașă aceste fapte o mulțime de consecvențe, care și dacă ar rămâne neșprimită în public, trebuie să ocupă sepoiu pe ori pe politic? Nu este în aceste lucruri o seriozitate mai adâncă și simburel unor evenimente mai remarcabile decât în toate discuțiunile publice erte?

Dar dincoace de Laita! Aici se iivesc nicio stăruință, care sănt pe depin ahalologie cu acele ce au provocat pozițiunile separatiste la Ungarie. Acestă stăruință servescă majoritatea parlamentului și această majoritatea se consideră că rădăină la guvernului. Nu este care lueră slămarit, că dacă silenția seminților slămarit, că în Atena pentru independentă politică ar fi incoronat cu succes, să răsucă și aici același contrast ca și în Ungaria? Deci guvernul nu se va să ilve care ar grăbea să alunge spiritul ce domnește în fraționele federalistice? Cu cat a mai complicat edificiul unui stat cu atât sunt posibile și conflictele mai multe și mai cu seamă conflictele cele mai grave, accele ale conștiinței care nu se va pută înlă în scurt timp în armata austriacă și întrebarea dacă oficerul chec „va comanda să se traga aspră poporului” — când un guvern va decide mai serios față cu nisice evenimente cum au fost cele de la Kuchelbad? Oare nu există în cultivarea separatismului slav dincoace de Laita un pericol, care va spori greațătatea invadării în Ungaria? Să își crește încredință și cunoscerele ele acolo, unde întărirea din Ungaria trebuie să provoace simțirea cea mai dureroasă, simțirea ingratitudinei suferite?

Premulbări prin expoziționarea română.

IV.

Obiectele expoziției, despre care am vorbit jâna acum, cu excepția multor ce aparțin Asilului Elena Doamna, privesc mai mult sau mai puțin lăpidele vieții de toate dilele. Nu rămâne ca în acest din primă articolă să ne ocupăm puțin și de obiectele acele, care adă scop a săraciștei unei mari nobili, spiritualne. Amintim aici un deosebit modelul unei școli populare, (îndărăptăpiramidei cu lucrările dela Asil), așa pre-

cum sub Impreguriările noastre ar trebui să fie și ar și pută fi înzestrată nu toate, el puțin școalile noastre capitale. Colegiunile de obiecte și mijloacele de învățământ sunt luate de Seminarul Andreian din loc, cu care este împreună și o școală de practică pentru fiziori învățători. Îndată scopul a arăta prin școală espusă, ce se recere pentru o școală bine înțocmită, esponțenii au trebuit să primească între mijloacele de învățământ și obiecte, care nu sunt făcute de mâna de român. Nu credem, că se va adă cîinăo, care să le iee aceasta în nume de rău. Înaintea, inspre fulul edificiului se află un stalugiu, care în dreptă cuprinde o colecție de cărți mai noi, folosite adă în școlile noastre populare, având a reprezentat totodată un fel de bibliotecă școlară. În stânga sunt cărți de cunții părisi, de autori români, tipărite în tipografii lui W. Kraft în Sibiu, tipografii archidecesan din Blaj și tipografia lui Negru în Gherla. În partea opusă a stalugiușui tipografică archidecesană din Sibiu a expus și colecție de tipărituri mai vechi și mai noi, execuțate cu gust. Tipăriturile mai vechi cu cirile, în două culori, dovedesc un gust solid însă cum grozui, cele mai noi, înțe cari unele cu ilustrații foarte bine execuțate, dovedesc un progres frumos, ce această tipografie a facut în anii din urmă. Cu gust, desu nu libere de care cari defecte tehnice, sunt tipăriturile, pentru unele opuri doar prea luxuoase, ale tipografiei A. Grecescu din București.

Abiastrăgând dela parte tipografică, opurile expuse ne vorbesc destul de elocvent, că și pe terenul literaturii se manifestă o îmbucuroare mică, care, mai seamă pe terenul literaturii scolare. Nu toate cele expuse sunt sănăt de aceeași valoare, unele manuale chiar ne spun, cum nu au să fie cărțile de școală; multe din ele însă sunt bine compuse atât din punct de vedere metodic, căt și din punct de vedere al limbii. Se speră, că cu timpul și aici se va alege pleava de grăunțe. Literatura cercetă scientifică, precum și cea beatoastristică și dramatică și puțin reprezentată, pentru cei ce cunosc după adêveră impreguriările care a trăit poporul nostru în trecut, și ca consecință naturală, impreguriările, în care trebuie să trăiască și în prezent, săracia în literatură scientifică și beatoastristică nu va fi nici eșnignă, nici lucru străin.

Nu putem încheia puținile observări privitoare la ale școlalei, fără a face amintire despre laudabilul cel ce l-au dezvoltat unele școle grănităresc în introducere instrucțiunile în meserie: impletirile de pălări de păie, facerile de corifei, de periș și a (scobito din Orlat, Vîsta Inferioră, Voila, Hateg), apoile școlalele de fetișe din Brașov, Scorei, Salige, Răsăini și Sibiu, care cultiva bine încruf de mână și în sfârșit gimnasiul din Nasăud. Pe lângă herbarele frumoase expuse, compuse de plante colectate de elevi, merită o deosebită amintire desenurile elevilor acestui gimnasiu, cari în formă și în execuție dovedesc o bună conducere, gust și talent. Regretăm, că gimnasiile noastre din Brașov și Blaj, care se vor fi afișat în impreguriările cu cel din Nasăud, nu "să luau astăndeva, a se reprezenta și ele la concursul general și lupta pacnică însemnată la Sibiu".

Dea școlă și dela producționarea literară, ne-e permis a trece la proiectușile artistice. Despărțim entalorii nu este prea împopulat. Atențion! săfără de către amintirea la Asilul Elena Doamna, puține lucruri de valoare adăveră artistica, însă mai multe lucrări de școlari. Vina, că în această parte întărimișnă puține lucrări de merit, abună seamă nu poate

fi lipsă de talent a României pentru pictură și sculptură, căci începuturile, ce se manifestă în această direcție, nu dovedesc contrarul, ci că trebuie căutată în impreguriările, că producția artistică, ca floare unei civilizații mai înalte, se poate dezvolta cu succes numai la poporul, care a putut lucea sute de ani în tigăi în linisice și în libertatea dezvoltării lor intelectuale și spirituale. Dela un popor, care sute de ani a genit sub iugul iobagiilor, care a fost înțuit chiar în intenție în ignoranță și barbarie și care avea să lupte de de luptă crâncenă pentru existența sa, nu se poate aştepta, ca să se scie prețul pe depin artelor frumoase. Totuși avem în expoziționarea noastră mai multe tablouri în ulei și căve de sculpturi, care merită toată lada. În fundul dificultății, vis-à-vis de intrare, jumătatea de părte din stânga a cuprindea o frumusețe colecție de portrete și ștampă. Cu deosebire excedează prin colorit cald, desenul exact, 4 capete de studiu ale mult regretabilului repausat pictor Nicolae Popescu. Dela pictorul Michael Pop din Brașov avem mai multe portrete de bărbăti eminenți ai Românilor, între care fără îndoială cele mai bine executate sunt portretele lui M. Cogălniceanu, C. A. Rosetti și A. Murășanu. Mai puțin nimerit ne pare portretul, însemnat în dimensiuni, al repausului Metropolit Andrei Saguna. Afară de portrete mai avem dela a călașii măiestri o creșă cu bust, după tabloul lui Coréggio, „Io și Jupiter,” Ganimed rapid de vultur și o scenă de noapte, o femeie cu o lună înținută, carea cu băiat mic volesc să înțină stema. Desenul în toate lucrările diilor Popp, este corect, coloritul însă este de pe de parte, în lumini, de un roșu particular, care face ca personajele să apară înclinațile și îmberbătate, ear în umbre și de un cenușiu particular, care face ca tablourile sale să apără prea reci. O sănătății familiile, zugrăvită în maniera măiestriilor italieni, de pictorul Vladareanu și bună în compoziție, are însă defecte în desen, cu deosebire la capul Manei și în colorit. Drăgașel, desu și cu total originală în concepție, este imaginea băiată cu un buchetul de flori de camp, zugrăvită de pictorul Barașescu din Bacău. Desenul, coloșul și execuțarea dovedesc un aderebat talent. Portretele prelașilor bisericesci Metianu, A. St. Sulț și Bobu, zugrăvite cu un „spicor” necunoscut, ne arată foarte apriat cum să nu se facă portrete.

(Va urma.)

Varietăți.

* (Postal). Referitor la descrierea comunicării generale pe linia Ienopolie (Boros-Jenő) Boros-Szeben a călărit ferate Arad-Valea-Crisului, ce va avea loc în 15 Septembrie, ministerul reș. ung. pentru lucrări publice și comunicări în consideranță, că întreaga comunicare della Halmagiu mare trebuie mai susținută pre Arad și Butin în datul 17 August n. Nr. 15,123 a dispus, ca posta usoră de զ 3 între Baia de Criș și Halmagiu mare dela 17 Sept. încolo să comunice numai de 4 ori pe săptămână publicând acesta cu atenția, că numita comunicare postala, dela judecă amintită începe să va fi Dumineca, Martă, Jeja și Sâmbătă.

* (Dările restante) în comitătul Sibiului care în suma de 127,000 fl. ș. l. intră cu multe sume dărilor restante din anul expirat, în urmă unuii conștiințăi comitătului administrativ comitătii din 12 Sept. n. trebuie să se incaseze până în 30 Sept. n. dacă dacă nu, se va întrebuna toată aspirarea legii contra primăriilor, pretorilor și contra organelor comunale. Spre acest

